

TA'LIM TEXNOLOGIYALARINI TADBIQ ETISH ORQALI O'QUVCHILARNI INTELLEKTUAL IMKONIYATLARINI RIVOJLANTIRISH USULLARI

Bozorova Aziza Abdijalil qizi

Xalqaro innovatsion universiteti talabasi

Annotatsiya: Maqolada Sharq mutafakkirlari ijodida o'quvchilarning intellektual rivojlanishtirish tushunchalarining yoritilishi, yoshlarning intellektual imkoniyatini rivojlantirishning maqsadlari bayon etilgan.

Kalit so'zlar: pedagogika, texnologiya, intellektual, metodlar, rivojlantirish, ta'lim-tarbiya, innovatsiya.

Аннотация: В статье освещаются концепции интеллектуального развития учащихся в творчестве восточных мыслителей, излагаются цели развития интеллектуальных способностей молодежи.

Keywords: pedagogy, technology, intellectual, methods, development, education, innovation.

Annotation: The article describes the coverage of the concepts of intellectual development of students in the work of Eastern thinkers, the goals of the development of the intellectual possibility of young people.

Ключевые слова: педагогика, технология, интеллектуальный, методы, развитие, образование, инновации.

“Pedagogik texnologiya” tushunchasi esa o‘z mohiyatiga ko‘ra pedagogik faoliyatning eng muhim ikki jihati, ya‘ni, ta‘lim hamda tarbiya jarayonining texnologiyalashtirilishini ifoda etishi zarur. Barkamol shaxsni shakllantirish muammosining ijtimoiy zaruriyat sifatida e‘tirof etilayotganligini nazarda tutadigan bo‘lsak, ta‘lim va tarbiya jarayonini tashkil etishga nisbatan yangicha yondashuvni qaror toptirish, mazkur jarayonni texnologiyalashtirishga erishish muhim pedagogik vazifalardan biri sanaladi.

Ta‘lim jarayonidan farqli tarbiya jarayonini texnologiyalashtirishda bu jarayonning samarasini qisqa muddat oralig‘ida ko‘ra olish imkoniyati yo‘q. Tarbiya jarayonining o‘ziga xos xususiyatlari, talaba va o‘qituvchi o‘rtasida yuzaga kelish ehtimoli bo‘lgan ziddiyatlar tarbiyaviy jarayonni texnologiyalashtirishga nisbatan ijodiy va mas‘uliyatli yondoshish zarurligini taqozo etadi.

Tarbiya jarayonini texnologiyalashtirish – aniq maqsadva ijtimoiy g‘oyaga asoslanib, talabalarda ma‘naviy-axloqiy sifatlarni shakllantirishga yo‘naltirilgan pedagogik faoliyatning tashkiliy-texnik jihatdan uyushtirilishidir. Bugungi o‘qitilayotgan ta‘lim va tarbiya tizimi esa farzandlarimizning rivojlanayotgan qobiliyatlarini to‘g‘ri yo‘naltirishga, ularning intellektual imkoniyatlariga asoslanib, kuchli shaxslar qilib tarbiyalashga xizmat qiladi. Ushbu

maqsad va vazifalarni esa xalq ta'limi tizimi xodimlari amalga oshiradi. Shu bois ham yosh avlodlarga ta'lim – tarbiya berish, ularning intellektual bilimlarini rivojlantirish va ularni qo'llab quvvatlash dolzarb ijtimoiy ehtiyojlardan sanaladi. Shu o'rinda intellektual so'zining ma'nosini aytib o'tish o'rinlidir.

Intellektual – so'zining lug'aviy ma'nosi aqliy jihatdan yetuklik, fahm-farosat, aql-idrok, zakovat, zukko ya'ni zakovatli inson, zukko bo'lish demakdir. Ilmiy manbalarda qayd etilishiga ko'ra intellekt lotincha “intellectus” so'zidan olingan bo'lib, u odatda aql – idrok, anglash, tushinish faxmlash degan ma'noni anglatadi. Intellekt individning ma'lum darajada mustahkam, barqaror aqliy qobiliyatlar tuzishdan iboratdir. Shuningdek, bugungi kunning dolzarb muammolaridan biri o'quvchilarimizga innovatsion ta'limni ham chuqurroq yondoshishiga ko'mak berishimiz maqsadga muvofiq hisoblanadi.

Amerikalik psixolog E.Rodgers o'z tadqiqotlarida innovatsion xarakterga ega ijtimoiy munosabatlarning ijtimoiy-psixologik jihatlari, ijtimoiy munosabatlarga yangilik kiritish, bu jarayonda ishtirok etuvchi shaxslarning toifalari, ularning yangilikka bo'lgan munosabatlari, yangilikni qabul qilish, mohiyatini anglashga bo'lgan tayyorlik darajasi hamda muayyan shaxslar toifalari o'rtasidagi innovatsion xarakterga ega ijtimoiy munosabatlarning tasnifi masalalarini o'rgangan.

Innovatsion ta'lim (ingl. “innovation” – yangilik kiritish, ixtiro) – ta'lim oluvchida yangi g'oya, meyor, qoidalarni yaratish, o'zga shaxslar tomonidan yaratilgan ilg'or g'oyalar, meyor, qoidalarni tabiiy qabul qilishga oid sifatlar, malakalarni shakllantirish imkoniyatini yaratadigan ta'lim.

Ta'lim innovatsiyalari – ta'lim sohasi yoki o'quv jarayonida mavjud 368 muammoni yangicha yondashuv asosida yechish maqsadida qo'llanilib, avvalgidan ancha samarali natijani kafolatlay oladigan shakl, metod va texnologiyalardir. Innovatsiyalar turli ko'rinishga ega.

Xulosa qilib aytganda, zamonaviy ta'limga xos muhim jihatlardan biri – pedagog faoliyatining innovatsion xarakter kasb etishiga erishish sanaladi. Innovatsiyalar munosabat yoki jarayonga yangilik kiritishning dinamik tizimi sanaladi. O'z-o'zidan tizim sifatida yangilik kiritirish munosabat yoki jarayonning, birinchidan, ichki mantig'ini, ikkinchidan, kiritilayotgan yangilikning muayyan vaqt oralig'ida izchil rivojlanishi va atrof-muhitga ko'rsatadigan o'zaro ta'sirini ifodalaydi.

Foydanilgan adabiyotlar:

1. Xujayarova N. Bo'lajak pedagoglarda kreativ sifatlarning shakllanishi: Xalq Ta'limi Ilmiy-metodik jurnali. 2022 yil 1-son, ISSN 2181-7839 24-b.
2. M. Karamova "O'quvchilarning intellektual ijodiy qobiliyatlarini rivojlanishida kreativlikni o'rni". O'zbekistonning yangi taraqqiyot davrida ta'lim-tarbiya va ilm-fan sohalarini takomillashtirish muammolari
3. Xalqaro onlayn ilmiy-amaliy konferensiya materiallari. Qarshi 2022 yil. 563-566 betlar.
4. <https://cejsr.academicjournal.io/index.php/journal/article/view/1188>

